

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นหนังสือที่แปลถอดความจากฉบับภาษาจีน แล้วเรียบเรียงตามสำนวนไทยอย่างละเอียดจนวรรณคดีสโมสรลงมติว่าเป็น "ยอดแห่งความเรียงเรื่องนิทาน" แต่ในค่านเนื้อหาที่แปลมายังมีความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับเดิมอยู่บ้าง ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวไว้ในตำนานเรื่องสามก๊กว่า

ลักษณะการแปลหนังสือจีนเป็นภาษาไทยแต่โบราณ (หรือแม้จนชั้นหลังมา) อยู่ข้างลำบาก คอยผู้รู้หนังสือจีนไม่มีใครชำนาญภาษาไทย ผู้ชำนาญภาษาไทยก็ไม่มีใครรู้หนังสือจีน การแปลจึงต้องมีพนักงานเป็นสองฝ่ายช่วยกันทำ ฝ่ายผู้ชำนาญหนังสือจีนแปลออกให้สุ่มเขียนจดลง แล้วผู้ชำนาญภาษาไทยเอาความนั้นเรียบเรียงแต่งเป็นภาษาไทย ในถ้อยคำและสำนวนเรียบรอยอีกชั้นหนึ่ง... แต่สำนวนแปลคงจะไม่ตรงกับสำนวนที่แต่งไว้ในภาษาจีนแต่เดิม เพราะผู้แปลมิได้สนิททั้งภาษาจีนและภาษาไทยรวมอยู่ในคนเดียว เหมือนเช่นแปลหนังสือฝรั่งทุกวันนี้

ผู้วิจัยจึงใคร่จะเปรียบเทียบสามก๊กทั้งสองฉบับว่ามีความคลาดเคลื่อนกันอย่างไร โดยเน้นเฉพาะความเปรียบเทียบ เพราะผู้วิจัยเห็นว่าความเปรียบของแต่ละชาตินั้นย่อมไม่เหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสภาพแวดล้อม ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ แตกต่างกัน โดยจะศึกษาและวิเคราะห์ความเปรียบเทียบในสามก๊กฉบับจีนว่านำไปเปรียบกับอะไร มีลักษณะเป็นอย่างไร และเมื่อแปลเป็นฉบับไทยได้มีการคิดเปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือเพิ่มเติมไปในลักษณะใด การศึกษาวิเคราะห์นี้จะทำให้เห็น

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, ตำนานเรื่องสามก๊ก (พระนคร : คลังวิทยา, 2506), หน้า 29.

ลักษณะการแปลและความสามารถของผู้แปลที่สามารถแปลเรื่องสามก๊กได้ก็เยี่ยม

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 ตำนานเรื่องสามก๊ก ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา-
คำรงราชานุภาพ ซึ่งกล่าวถึงหนังสือสามก๊กในแง่ต่าง ๆ เช่น ความเป็นมา การแปล
และการวินิจฉัยเรื่องสามก๊ก เป็นต้น

1.2.2 สามก๊ก : การศึกษาเปรียบเทียบ ของ ประทีป มโนมัยวิบูลย์
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2509 ได้ศึกษาเปรียบเทียบสามก๊กฉบับจีนและฉบับไทยตอน "โจโฉแตกทัพเรือ" และได้
วิเคราะห์วิจารณ์ในแง่เนื้อหา ส่วนวนภาษา และถ้อยคำ

1.2.3 Samkok : A Study of Thai Adaptation of a Chinese Novel
ของมาลีนิ คิลกานิช วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยวอชิงตัน 2526 ได้ศึกษา
เปรียบเทียบสามก๊กฉบับจีนกับฉบับไทยในด้านต่าง ๆ เช่น กลวิธีการเล่าเรื่อง ภาษา
 เป็นต้น

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาเนื้อหาของความเปรียบในสามก๊กฉบับจีน และฉบับไทย
- 1.3.2 เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกระบวนการแปล
- 1.3.3 เพื่อศึกษาแนวคิด วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ซึ่งแฝงอยู่
ในความเปรียบ

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะเนื้อหาของความเปรียบเพื่อหาความแตกต่างระหว่าง
ความเปรียบในสามก๊กฉบับจีนกับฉบับไทย โดยเก็บข้อมูลจากสามก๊กฉบับจีนของ 羅貫中
(Ló Guàn-zhōng) ซึ่งตามตำนานเรื่องสามก๊กกล่าวว่า เป็นฉบับที่พิมพ์แพร่หลายไปใน
ประเทศต่าง ๆ ส่วนสามก๊กฉบับไทยจะใช้สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)

1.5 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1.5.1 จะได้รับความรู้เรื่องการเปรียบเทียบและเนื้อหาของความเปรียบ
ในสามก๊กฉบับจีนและฉบับไทย

1.5.2 จะได้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและจินตนาการในการเปรียบเทียบของ กวีจีนและไทย

1.5.3 จะได้เห็นปัญหาของการถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาคั่งกล่าวของผู้แปล

1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.6.1 เก็บข้อมูลความเปรียบจากสามก๊กทั้งสองฉบับ

1.6.2 แยกประเภทของความเปรียบออกเป็นหมวดหมู่

1.6.3 วิเคราะห์ความเปรียบ เรียบเรียงผลการวิจัยแล้วนำเสนอเป็นบท ๆ

1.6.4 สรุปผลการวิจัย

1.7 เครื่องหมายที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องหมายที่ใช้ถอดเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาจีน ใน วิทยานิพนธ์นี้ถอดเสียงภาษาจีนตามระบบ 漢語拼音方案

Hànyǔ pīnyīn fāng'àn ระบบการผสมอักษรภาษาจีน¹ ซึ่งเป็นสัทอักษรที่ใช้ เป็นทางการในประเทศจีน

1.7.1 สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 24 เสียง

b p m f a t n l z c s zh ch
sh r j q x g k h ng² y w

1.7.2 สัทอักษรแทนเสียงสระ 21 เสียง

ก. สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 8 เสียง

a o e er i u ü ê

¹ Xǔ-wén jīchǔ jīshì 語文基礎知識 (ความรู้พื้นฐานทางภาษา), Běijīng : Běijīng Chūbǎnshì, 1981), หน้า 2-13.

² เสียงพยัญชนะ ng ใช้เป็นพยัญชนะสะกดเท่านั้น.

ข. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม 13 เสียง

ai ei ao ou ia ie ua uo üe
iao iou uai uei

1.7.3 เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง

- เสียงหนึ่ง / เสียงสอง
✓ เสียงสาม \ เสียงสี่

ก. เสียงพยัญชนะต้น

เสียงพยัญชนะต้นในภาษาจีนมี 23 เสียง สัทอักษรที่แทนเสียงพยัญชนะต้น

มีดังนี้

<u>สัทอักษร</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
b	เทียบได้กับเสียง ป	八 bā	"แปด"
p	เทียบได้กับเสียง พ	怕 pà	"กลัว"
m	เทียบได้กับเสียง ม	媽 mā	"แม่"
f	เทียบได้กับเสียง ฟ, ฝ	飯 fàn	"ข้าว"
d	เทียบได้กับเสียง ด	大 dà	"ใหญ่"
t	เทียบได้กับเสียง ท	他 tā	"เขา"
n	เทียบได้กับเสียง น	那 nà	"นั่น"
l	เทียบได้กับเสียง ล	來 lái	"มา"
z	เทียบได้กับเสียง จ โดยปลายลิ้น จะแตะอยู่หลังฟันล่างก่อนออกเสียง	在 zài	"อยู่"
c	เทียบได้กับเสียง ฉ ตำแหน่งของลิ้น เหมือนกับออกเสียง z	擦 cā	"เช็ด"
s	เทียบได้กับเสียง ส	三 sān	"สาม"

ลัทธอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
zh	เทียบได้กับเสียง จ โดยยก ปลายลิ้นขึ้นไปแตะเพดานแข็งส่วน หน้าก่อนออกเสียง	站 zhàn "ยืน"
j	คล้ายเสียง จ โดยลิ้นส่วนหน้า แตะเพดานแข็งส่วนหน้าก่อน ออกเสียง	江 jiāng "แม่น้ำ"
ch	คล้ายเสียง ฉ ตำแหน่งของลิ้น เหมือนออกเสียง zh	茶 chá "ใบชา"
q	คล้ายกับเสียง ช, ฉ ตำแหน่งลิ้น เหมือนออกเสียง j เสียง q จะปรากฏรวมกันกับเสียงสระหน้า เท่านั้น	七 qī "เจ็ด"
sh	เทียบได้กับเสียง sh ในภาษาอังกฤษ	書 shū "หนังสือ"
r	คล้ายกับเสียง r ในภาษาอังกฤษ แต่ ตอนออกเสียงปลายลิ้นห่อไปทางเพดานแข็ง	人 rén "คน"
x	คล้ายกับเสียง ช โดยให้ลิ้นมีตำแหน่ง เหมือนกับจะออกเสียง อี	小 xiǎo "เล็ก"
g	เทียบได้กับเสียง ก	跟 gēn "ด้วย, กับ"
k	เทียบได้กับเสียง ข	看 kàn "ดู, มอง"
h	คล้ายกับเสียง ห แต่ลึกกว่าเสียง ห ในภาษาไทย	紅 hóng "แดง"
y	1) เทียบได้กับเสียง ย 2) ถ้าอยู่หน้าสระ u จะออกเสียงคล้าย ย โดยให้ปากมีตำแหน่งเหมือนกับจะ ออกเสียง อู 3) ถ้าอยู่หน้าสระ i จะไม่ออกเสียง	有 yǒu "มี" 魚 yú "ปลา" 一 yī "หนึ่ง"
w	เทียบได้กับเสียง ว	為 wéi "เพราะว่า"

ช. พยัญชนะสะกด

เสียงพยัญชนะสะกดในภาษาจีนมี 2 เสียง สัทอักษรที่แทนเสียงพยัญชนะ
ตัวสะกดมีดังนี้

<u>สัทอักษร</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
n	เทียบได้กับ กน	看 kàn "ดู"
ng	เทียบได้กับ กง	糖 tāng "น้ำตาล"

ค. เสียงสระ

1) สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว เสียงสระเดี่ยวใน
ภาษาจีนมี 8 เสียง สัทอักษรที่แทนเสียงสระเดี่ยวนี้นี้

<u>สัทอักษร</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
a	เทียบได้กับเสียง อา	馬 mǎ "ม้า"
e	1) คล้ายกับเสียง เออ 2) ถ้าอยู่หลังเสียง y ก็ออกเสียงคล้ายกับ เสียง เอ	喝 hē "ดื่ม" 夜 yè "กลางคืน"
i	1) ถ้าไม่มีตัวพยัญชนะสะกดก็ เทียบได้กับเสียง อี 2) ถ้ามีพยัญชนะสะกดก็เทียบ ได้กับเสียง อี 3) เทียบได้กับเสียง อี เสียงสระนี้จะปรากฏเฉพาะ หลังพยัญชนะ z, c, s, zh, ch, sh และ r	你 nǐ "เธอ, คุณ" 林 lín "ป่า" 子 zǐ "ลูกชาย" 次 cì "ครั้ง" 死 sǐ "ตาย" 紙 zhǐ "กระดาษ" 失 shī "หาย" 日 rì "วัน ตะวัน"

สัทอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
o	คล้ายกับเสียง โอ + อะ	我 wǒ "ฉัน"
u	เทียบได้กับเสียง อู	路 lù "ถนน, ทาง"
ü	เทียบได้กับเสียง อี + อู	綠 lǜ "เขียว"
er	คล้ายกับเสียง เออ แต่ปลายลิ้น ต้องห่อไปแตะเพดานแข็ง	二 èr "สอง"
e	เทียบได้กับเสียง เอะ	欸 ê "เอะ"

2) สัทอักษรแทนเสียงสระผสมสองเสียง เสียงสระผสม

สองเสียง ภาษาจีนมี 11 เสียง สัทอักษรที่แทนเสียงสระผสมสองเสียงมีดังนี้

สัทอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
ai	เทียบได้กับเสียง ไอ	來 lái "มา"
ei	เทียบได้กับเสียง เอ + อี	飛 fēi "บิน"
ao	เทียบได้กับเสียง เอา, อาว	老 lǎo "แก่"
ou	เทียบได้กับเสียง โอ + อู	手 shǒu "มือ"
ia	คล้ายกับเสียง อี + อา	下 xià "ลง"
ie	คล้ายกับเสียง อี + แอะ	借 jiè "ยืม"
io**	คล้ายกับเสียง อี + โอ	兄 xiōng "พี่ชาย"
ua	คล้ายกับเสียง อัว + เอา	花 huā "ดอกไม้"
uo	คล้ายกับเสียง อัว + โอ	說 shuō "พูด"
ua***	คล้ายกับเสียง อี + อู	犬 quǎn "สุนัข"
ue	คล้ายกับเสียง อี + อู + แอะ	雪 xuě "หิมะ"

* เสียงสระ e นี้ใช้ตามลำพังน้อยมาก มักจะใช้ร่วมกับเสียงสระ i และ u เป็นเสียงสระผสม ie และ ue การเขียนเสียงสระ e ในเสียงสระผสมจะเขียนโดยละเครื่องหมาย ใช้แต่รูป e

** เสียงสระ io นี้ จะปรากฏร่วมกับตัวสะกด ng เสมอ.

*** เสียงสระ ua นี้ จะปรากฏร่วมกับตัวสะกด n เสมอ.

3) สัทอักษรแทนเสียงสระผสมสามเสียง เสียงสระผสมสามเสียงในภาษาจีนมี 4 เสียง สัทอักษรที่แทนเสียงสระผสมสามเสียงมีดังนี้

<u>สัทอักษร</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
iao	เทียบได้กับเสียง อี + อา + โอ หรือ อี + อา + โอ	票 piào "บัตร"
iou	เทียบได้กับเสียง อี + โอ + อุ	牛 niú "วัว"
uai	เทียบได้กับเสียง อุ + อา + อี	快 kuài "เร็ว"
uei	เทียบได้กับเสียง อุ + เอ + อี	追 zhūi "ไล่"

ง. เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนมี 4 เสียง เครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนมีดังต่อไปนี้

<u>เครื่องหมาย</u>	<u>ระดับเสียง</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
เสียงหนึ่ง -	55	媽 mā "แม่"
เสียงสอง /	35	麻 má "ปอ, ฝ้าย"
เสียงสาม v	214	馬 mǎ "ม้า"
เสียงสี่ \	51	罵 mà "คำ"

อนึ่ง คำที่ออกเสียงเบาจะไม่มีเครื่องหมายแทนเสียงเช่น 吧 ba
"นะ, เอะ"¹

* เสียงสระผสม iou นี้ ตามระบบการผสมสัทอักษรจีนกำหนดให้ใช้ เป็นรูป iu เมื่อใช้บันทึกเสียงอ่านของคำ.

** เสียงสระผสม uei นี้ ตามระบบผสมสัทอักษรกำหนดให้ใช้ เป็นรูป ui เมื่อใช้บันทึกเสียงอ่านของคำ.

¹ ประพนธ์ มโนชัยวิบูลย์, สนทนาภาษาจีนกลาง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์-จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 4.